

"ממחקר לפרקטיקה" רווחים התפתחותיים וקוגניטיביים מנגינה - תוכניות הלימוד בקונסרבטוריון במאה ה-21

ל. אקטע

מרכז המוסיקה רעננה, עיריית רעננה, רעננה, ישראל

הפריקט המוצג : מרכז המוסיקה רעננה

רקע תיאורטי ורציונל:

מחקרים רבים העוסקים בהשפעת לימודי נגינה על התפתחות הילד – מוכיחים כי ללימודי נגינה ישנה השפעה משמעותית בהעצמה התפתחותית קוגניטיבית של הילד. (Rodrigues et Al 2010)

עוד ידוע כי, על תהליך לימוד הנגינה משפיעים גורמים שונים, כגון: מתכונת הלימוד, כלי הנגינה הנבחר עבור הילד, הכשרת המורה, המסורת התרבותית ויחסה לחינוך מוזיקלי.

מסגרת הפריקט

מרכז המוסיקה רעננה, בו מתקיימים לימודי נגינה במסגרת הקונסרבטוריון. משתתפים: כ- 1,100 תלמידי המרכז, הלומדים לנגן בכל כלי הנגינה, צוות המורים והורי התלמידים.

זמן ומקום:

רעננה, מרכז המוסיקה תיאור תהליך בין השנים – 2007: היום.

העשייה החינוכית:

1. מיצוי רווחים התפתחותיים והעצמתם בתהליך הוראת נגינה. טיפוח אנליזה שמיעתית, אסטרטגיות למידה, ניהול זמן, תפיסה מרחבית מוטורית, מוטוריקה עדינה, קידום מיומנויות אימון ועוד.

2. יישום תוכניות לימוד מוסדיות.

3. טיפוח דור המוזיקאים הבא של ישראל במתן מענה מערכתי למצטיינים.

תיאור תהליך

1. למידת מתווה העשייה החינוכי – מוזיקלי בעולם וחקר תוכניות לימודי נגינה.

2. הגדרת מפורטת של מתווה התוכנית.

3. הקמת צוותי עבודה: רכזי תחומים – מורים בכירים, צוות חינוכי-פסיכולוגי, קבוצת חשיבה פתוחה, פרום הורים – מורים.

4. כתיבת תורת עבודה ותוכניות לימוד לכל כלי נגינה – ע"פ המתווה שהוגדר.

5. יישום התוכניות באופן הדרגתי.

6. קביעת מבחני בקרה והפקת לקחים.

7. הקמת צוות חינוכי-פסיכולוגי-דידקטי – כקבוצת חשיבה, לבקרה ולמחקר.

8. הכשרת צוות המורים להוראה ע"פ תוכניות.

גישה חינוכית:

הוראת נגינה היא הוראה המבוססת על למידה יצירתית-אישית המתרחשת במסגרת לימודית בה מוגדרים יעדי העבודה.

חשיבות מיוחדת לקשר הבין אישי בין המורה לתלמיד.

הגישה החינוכית והמקצועית הינה מתוך ראיית הילד במרכז - בחינת יכולותיו האישיות ומסוגלותו – והגדרת תוכנית לימודים אישית המכוונת לצרכי הלמידה של התלמיד ותואמת את מסגרת תוכניות הלימוד המוסדיות.

בתוך כך מותאמים לכל תלמיד תחומי העבודה שהוגדרו כמרכזיים ללימודי הנגינה.

תוצאות:

1. למידת נגינה ע"פ תוכניות לימוד אשר הוגדרו ע"פ יעדים מקצועיים מקובלים בעולם באופן ברור ומידתי.

2. תוכניות לימוד הממקדות להעצמת הרווחים ההתפתחותיים במתווה פרקטי – והעצמה אישית מתוך אתגר השאיפה למצוינות.

3. ביצוע הכוונה והדרכת הצוות למודעות תחומי ההעצמה הפוטנציאליים בתהליך לימוד הנגינה כגון: אימון, הופעה בפני קהל וכו'.
4. מקומו של הקונסרבטוריון – מרכז המוסיקה, בתהליך החינוכי – התפתחותי של הילד - הוגדר והועצם – הן במרחב העירוני החינוכי – תרבותי והן במרחב האישי של הילד היחיד.
5. שופרו תהליכי ותנאי הטיפוח למצטיינים בתוך מסגרת הקונסרבטוריון.
6. הורחבו תחומי העשייה, במיוחד, הקשר עם הורים והכוונה למעורבות נכונה.
7. מספר התלמידים גדל מ-180 בשנת 2003, ל-1,100 בשנת 2012.
8. חל גידול משמעותי במספר התלמידים המתמידים בלימודי הנגינה לאורך השנים.
9. חלה עליה נכרת ברמת הביצוע וההישגים של התלמידים המצטיינים ושל תלמידי המרכז בכלל.

מסקנות והשלכות:

פוטנציאל הרווח ההתפתחותי בלימודי הנגינה - הוגדל משמעותית .
 התרחש שינוי בתפיסת לימודי הנגינה והחינוך המוסיקלי – ברעננה.
 עם הפנים לעתיד, שאיפתנו להוסיף ולקדם את תוכניות לימודי הנגינה תוך שילובם של מטרות חינוכיות, התפתחותיות ותרבותיות – כחלק בלתי נפרד מיעדי הלימוד בקונסרבטוריון.

אופן הצגת הפרויקט:

מרכז המוסיקה יוצג באמצעות תיאור תהליך מיקרו: הטמעת יומן אימון לתלמידים.
 המטרות ההתפתחותיות והמוזיקליות, הדרכה לשימוש ביומן: הורים, מורים, תלמידים - תוצאות וסטטיסטיקות בהטמעת התהליך.
 מתוך תיאור תהליך זה, יתואר מרכז המוסיקה כמסגרת המקרו.